

Михайло КАЧАЛУБА

БУЛЬВАРАМИ СЕРЦЯ

ПАРИЖ, 1971
diasporiana.org.ua

М и х а й л о К А Ч А Л У Б А

БУЛЬВАРАМИ СЕРЦЯ

Дружині та дітям

ПАРИЖ, 1971

ПРИВІТ ВЕСНІ

Ти знов прийшла, княгине,
в весільному вуалі
і злотий м'яч підкинула високо
під синій бальдахін. . .
Вітай і сили духа дай,
щоб при розлуці із тобою
не впасти у відчай!

Я кожен день, — годину кожному,
ба кожному мить —
нектар чудовий п'ю з твоїх грудей,
втягаю мірою легень
твій аромат, княгине;
твій паж крилатий
аж десь із ложа сонця —
з України —
твій фіміям приніс сюди.
А перед віттарем вінчальним
стоять сади :
Ллються хорали
із хорів зоряних травневих
на шати черешневі. . .

Я п'яний від пахощів твоїх,
від кольорів твого убрання
прижмурити я мушу очі,
від музики твоєї, твоїх пісень
моя душа розносить
гімн творіння
весь день, весь день.

8 травня 1967.

В ТВОЇХ ОЧАХ

(моїй дружині на 19 серпня)

Весільні шати шило сонце
закоханим садам,
в вінки пахучі їм
— влітало
співучі гнізда,
крашанки,
пухнаті пір'ячка;
веселкою —
меди і вина розливало
і кликало,
і звало —
всіх на весілля...

* * *

В твоїх очах
леманські хвилі грали
і били до мого човна
в тісному фіорді
— під ребром
в ритмічному акорді...
— І весла,
і стерно,
і сам керманіч —
у пралісі під сірою корою —
безсило піддалися цим хвилям...
Човен поплив
по озері Лемана
з тобою —
кохана.

1 червня 1967.

ЗНОВУ ТРАВЕНЬ...

Знову травень кучерявий,
запашний...
Блуджу з вітром поміж трави
в сіті мрій
і співаю небу, сонцю
гімн весни;
моя доля розсипає мої сни,
мої пісні цвіркунами
по полях,
мої мрії павуками
в щілинах.
Я біжу, щоб позбирати,
подусить...
Та не дасться їх спіймати,
будуть жить...
З травнем сонце повінчалось
золоте.
В моїм житті колосистім
мак цвіте.
Хай світе ще, хай співають
цвіркуни, —
солов'ї мої затихли
ще з весни.

2 травня 1966.

ТРАВЕНЬ

Такі вишневі ночі,
що спати — гріх.
Пташиний спів,
дівочий сміх,
і місяць в срібнім клоччі,
туман в долині ліг. . .

Такі багряні ранки,
що спати — жаль.
В траві блистить
зірниця шаль,
смереки — злоті банки,
а в серці — синя даль.

А день у травні — рай.
Тримай
хвилину кожную,
кожну мить!
Цить!
Злякаєш солов'я!
Кожніська мить твоя.

Травень 1966.

НІЧ ТРАВНЕВА

Травнева ніч колише місто,
неони жмуряться, тремтять,
принадно кличуть
і манять
барвисто —
до барів димних,
смердючих спиртом кав'ярень;
столи двигтять під кулаками,
амоніак париться з-під брами,
як гроші із кишень.

Травнева ніч колише місто,
немов намисто —
дівоча груди.
Сплітається екстазний сміх
з плачем гірких любовних хвиль,
з прокльонами п'яниць
та кашлем шансонеток.
Із кам'яниць —
« червоний хрест »
привозить стогін до лікарні. . .
Подзвонює нікльоване оружжя
воїнів білих
і падає життя в червоних краплях
на білі ниви людського терпіння. . .

По довгих коридорах білі тіні,
літають тихим шумом —
білі голубини в уніформі.
Трясеться повітря
в ефірі, йоді, хлороформі.
Над білими дверима
запаляються світла —
раз тут, раз там...
Це стогін світить,
це стогін кличе білі меві...
Над містом пахне ніч травнева...

Поліклініка, травень 1966.

В ПЕТЛІ КОХАННЯ

(моїй дружині)

Був травень —
дійсно, наче в казці,
сміялось сонце в небесах,
весна у вишитій запасці,
з кошами квіття на плечах,
співала гімн стоголосами,
стотисяч струнами гула,
мов бандуристів тисячами
заповнена земля була.

А ми сиділи, пам'ятаєш?
там на «Буа де ла Баті».
Ще й досі гнів мене збирає,
як згадую хвилини ті.
Твої тітки вирок висів
мечем Демокля;
точно так :
«Ти мусиш раз вже розійтися
з чужинцем тим!»
Я — неборак —
сам гнів, сам жаль
в петлі кохання,
шукав стежину на відбій;

моє життя саме змагання,
моя душа — сам буревій.
— Ми — розійтися?
Аж греміло
у мозку, в серці і в зубах.
Це гнів вложив між них вудила,
це жаль мостив до бою шлях.
— Для вас чужинець-бідолаха —
це « маршандіз орієнталь »;
о, ви кохання одним махом...
бо це « не па ле пренсіпаль ».
Я докажу вам щось єдине,
велике і шляхетне щось :
у нас кохання в Україні —
о, це « ґранд шоз »,
о, це « ґранд шоз ».

ДУША ЗНОВ МРІЇ РОЗПЛІТА

(пам'яті мого батька)

Виходжу з міста шкаралупи :
ось половіють вже жита —
і чую в скронях серця тупіт,
душа знов мрії розпліта :

на Віз Великий скаче звинно,
баскі комети у шлеях,
хвости горять на всю вселенну,
вплітаються в вінки Плеяд.

На Шлях Чумацький виїжджає,
тремтить, гуркоче драбиняк. . .
А жито стигне, дозріває. . .
За хвилю буде тут стерня, —
бо батько зняв косу з кілочка,
ідем косити на зорі. . .
Їжиться місяць, наче квочка,
на сході дальні ліхтарі.

Сталеві коси дзвонять тужно,
в грудях скимить перепиля,
у ніздрях пахне хліб насущний
та руки батька в мозолях.

10 червня 1967.

УСІМ ЖІНКАМ

Ж і н к а —
скільки надхнення і любові,
скільки чудових мрій
є в цьому слові. . .

Жінка —
скільки терпіння,
скільки болю,
скільки надлюдських жертв —
за долю
дітей,
родини,
батьківщини. . .

М а т і р —
Чи є на світі ймення краще?
Чи є створіння нам дорожче?
Чи є палкіше серце в кого,
як серце матері чудове?
О, ж і н к о !
М а м о ! (і майбутня),
сьогодні всі чоловіки путні
ллють повні чаші вам вина —
любві і надхнення.
О, випийте їх аж до дна,
як п'єте труд щодня,
з життям змагання,
як п'єте жертви і страждання,
і топите в сльозах літа,
красу і молодість чудову. . .
Випийте чашу цю любові,
чарівну чашу вин —
зі серця всіх чоловіків!

9 березня 1965.

ІЗ ДРОЗДОМ

На кінчик антени
сів дрізд —
і вдарив на струни
бандури :
гопак покотився і твіст
під синім абажуром. . .

За ним,
за жовтодзюбим —
вторує птах з мого дупла,
товче на серця бубон,
а крила вшир —
гей, далечінь блакитна,
гей, радосте!
В космічний вир
несе мою вдячність безмежну,
міг стяг —
з щоденних перемог —
з самих б'ючок вінцевих —
Творцеві. . .

Бренить з антени,
бренять у мене
усі скрипки —
не унісоно —
під небо лоном.

24 червня 1967.

У СВІТІ ПОЧУТТЯ

Ви знаєте, як пахнуть липи
в червневій ночі,
як все спить?
Лиш соловей заснуть не хоче
і в серці тепле щось тремтить?

Ви бачили,
як вітер босий
пряде над річкою туман?
Як чеше вербам довгі коси
та гладить їх холодний стан?

Ви слухали
між верболозом,
як шепче щось малий ручай?
Як цвіркунів хор стоголосий
кричить усім :
кохай,
кохай!?

Ви йшли межою поміж житом —
так навмання,
усе вперед —
як колоски зерном налиті
цілують,
пахнуть,
наче мед?

Чи заблудили
ви вже зором
між зорями у тиху ніч?
Чи піднялися ви угору —
аж зорям цим так віч-на-віч?

Як ні,
попробуйте набрати
з безмежжя цієї краси,
а людське почуття багате
там теж в дарунок принести.

19 березня 1964.

У ДЖУНГЛІ МОЇЙ...

У джунглі моїй щось
спокою нема :
під стрілами,
під бомбами
моя аніма.

На сплеті артерій
вовтузиться біль —
вожатий химерій,
централь всіх підпіль.

Я без автомату,
босоніж, як тигр,
топчу свою м'яту,
що ворог зірвати
не встиг.

Та сила не мліє...
Поранені мрії
несу на плечах
в лікарню найближчу :
перев'ю очищу
їм чад на очах.

У темряві джунглі
підніс син маяк...
Спасибі! Юначе!
Нехай ворог криче,
страху ані мак.

7. 7. 1967.

ДУЕЛЬ

Крокую полем кожен день,
кошу проблеми,
в'яжу в снопи. . .

Кому їх дати?

Де молотарка? Віялка?

Де млин? . . .

Понурююсь відром тяжким
в криницю мозку —

висохла;

пливу могутнім лейкоцитом
в комори серця —

отрута. . .

Підношу чавуновий меч

в душі безмежжі —

на дуель. . .

Суперник де?

На зустріч час —

озон краде.

Крилом орлиним свище меч,

дощем цілющим кровообіг. . .

Любові блискають снопи —

покладені у копи.

Снопи молочу ціпом сам

на тоці совісті —

і правди —

і « ману пропрія » кладу

в скарбницю зерно —

і на завтра.

6 листопада 1966.

ЯДЕРНИЙ РЕАКТОР

В моїй святині вітер свище,
мете сміття,
зриває павутиння,
підносить куряву, пилюку...
Екран душі
у блискавках радара;
моргає око електронне
у чорних окулярах...

Відкрийте вікна,
відкрийте двері!
Хай вітер вимете сміття —
кричать в радарі,
благає ядерний реактор —
с у м л і н н я...

І вікна вшир,
і двері вшир
отворю вітру;
хай мете...

І весело екран засвітиться,
реактор ядерний всміхнеться
в парфумах ялівцю —
назустріч сонцю!

25 жовтня 1966.

НЕХАЙ ШУМЛЯТЬ ЩЕ ДОВГІ ЛІТА

Др. В. Пежанському)

Втікли роки болючі та криваві,
затихли бурі весняні,
та в серці вашім ще не перестали
горіти давнії вогні.

Вже інеєм покрилося волосся,
вже ноги оловом тяжать,
та поривання вас під небо носять
і серце рветься ще співать.

Співать про все, за що воно горіло,
за що кривавилося так,
за що зносило кривди всі так сміло,
без слави навіть, без подяк.

Втікли роки болючі та криваві,
остали шрами на душі. . .
Та ще горять в очах у вас заграви,
шумлять слова, як комиші.

Нехай шумлять про славу й честь народу,
про все могутнє з давнини,
як билися й вмирили за свободу
його найкращії сини.

Нехай шумлять ще довгі-довгі літа!
В здоров'ї й силі жийте ще!
Хай голос ваш лунає, мов трембіта
й народу славою тече!

МОЇЙ ДОРОГІЙ МАМІ

— *ін меморіям*

Уболене серце затихло навіки,
назавжди замклися уста...
Я думкою тільки закрив вам повіки,
бо простір між нами й літа.

Я кличу крізь болі голодні і люті :
О, мамо! О, мамо!
Луною лиш даль...
В грудях кубло зміїв,
у горлі — отрута,
у жилах — червона печаль...

О, мамо мої!
За все, що я маю,
що титул людини дає, —
я вам, найдорожча, подяку складаю
і серце синівське моє!

Життя,
підкування,
недоспані ночі,
здоров'я,
освіту,
чутливість,
любов —
до рідного краю в путі цій пророчій
і віру в Причину основ —
ви влили до крові моєї, у душу
з любов'ю й піснями мені;
а з цим всім і вашу подібність хорошу —
емблему моїх юних днів.

О, мамо мої,
ви ніколи не знали —
що щастя, що спокій благий!
Для нас — для дітей все життя працювали
й віддали нам вік увесь свій.

О, мамо мої!
Найдорожча, єдина!
вся вдячність моя і любов
у піснях до Бога самого полине
в моїх доки жилах б'є кров.

Лютий, 1963.

В ЧУЖОМУ ВИХРІ — РІДНИЙ ЛЕГІТ

Хвилюють людні авеню
під млостим поглядом неонів,
парфумів пахощі ніжні
та запахи тяжких меню
з широких, димних ресторанів —
лоскочуть залози, мов лік;
склянки калоріями дзвонять,
реклами сиплять з-під повік :
— « Нуво,

е бон,
е маніфік! »

Все за мамону!
З-під мінісукні

— лиск стеген,

з-під вусів

— довга цигарета,

« Ж'антан сіфле ле трен » —
з транзисторів на сплеті вен
та з гучномовців у буфетах.

У пасіці чужій

— чужі

та по-чужому грають бджоли.
І кисне хліб в чужій діжі,
бо дома — краю ні межі!
Цього не знав я ще ніколи. . .

В ярих неонах

гострий блиск :

це ж рідний звук крізь шум і регіт. . .
І захитався обеліск. . .

У серці чую любий тиск :

В чужому вихрі

— рідний легіт.

Женева, вересень 1967.

РУБЕОЛА

— Не жаж,
не сумнів,
не розпуку,
а раду,
поміч,
руку, руку
в безодні чорній,
в глибині
подай мені,
ти, лікарю, без серця!

Твоя людини авреола
блідне у фаху...
Для інших, знаю, рубеола
банальна хворість,
тиждень, два...
Для мене —
що же знаю я?
Дитиночка моя
почалася у лоні...
А ти їй відспівав...
У мене дзвонять скроні.

Для неї, кажеш, рубеола...
не мусить, але може бути...
О, більшої отрути
не міг ти вляти
у серце матері.
Вона засуджена рішати,
засуджена довіку :
родить, чи вбить каліку...

ЛІКАР І СМЕРТЬ

О, ти нікого
не менеш.
Це вічна правда,
та пожди!
Твоя черга
аж після мене,
бо я життя
повинен боронить.
Воно є перше.
Нема життя —
нема тебе...

У мене цілий
арсенал
зброї модерної...
На жаль,
люди самі
життя руйнують,
з тобою йдуть
в союзі...

Тобі є легше;
тобі не треба
гігієни,
бо ти стерв'ятник,
ти — гієна
на згарищах
здоров'я.

7. 6. 1966.

НІЧНА ГОТОВІСТЬ

Деренчить телефон
уночі :
— прийдіть, докторе,
гарячка,
прийдіть, докторе,
корчі...
Деренчить телефон
уночі...

І машина світла
ронить,
страшить всіх хрестом
червоним,
завиває в далечі...
Деренчить телефон
уночі.

Тут ін'єкція,
там — тест,
а там — « червоний хрест » —
або хрест...

ПАЦІЄНТ

— Значить, краще...
Чом не добре? —
Сто питань
виливає смуток натще,
виливає біль зі скронь.

— Де є краще,
буде добре.
Це хвороби грань
і наказ мій :
перестань! —

І подали собі руки
дві веселки брів :
о, як мало запоруки
в павутинні слів...

— А до праці?
Ну, до праці?
Аж сичить з кори мереж...
І прижмурих на слова ці
очі
лікар теж.
— Лікування вельми строге,
терпеливість,
час.
Віра — сила,
в перемогу — перелаз. —

ПЕРЕД АБОРТОМ

Орбіти мокрі, без сонця,
прямують вниз
свої штики...
Нема душі в них,
ні любові.
Відчай страшний
за серце ловить...

В'їдливі мухи —
запитання :
— Чому?
— Нащо?
— Яка причина?
— Ваша ж дитина, ваша ж дитина...
Бліді вуста
в конвульзії тремтять :
— п'яниця муж,
прокльони і побої...
а оцих троє —
маленьких ще... —
Несе комісії' як паспорт,
потвердження правдиве,
без фраз :
 туберкульоз!
Пилат вмиває руки...
На дні душі —
 черв'як розпуки...

20 травня 1967.

ГІМН УБИТИХ ФЕТУСІВ

Вставайте викидні батьків!
Проклята наша мати.
Хай з уст кривавих наших спів
залле усе прокляте!

Нам запалили гніт життя
й відрізали від ляmpi...
О, дайте, дайте вороття!
Пустіть, пустіть крізь рампи —

до світла, теплого биття
вузла розкішного до болю,
до плачу, подиху життя,
до боротьби, сваволі,

до розкоші, терпінь хай вщерть,
до помсти — дуже строго —
за прокреацію і смерть
з позиції сильного...

Життя, життя —
що це життя?
Що означає жити?
Горіти? Рухатись? Вбивать?
Чи може всіх любити?

Вставайте, сестри і брати!
Ми-гіні совісті батьків,
ми — щастя їхнього кроти,
до віку будемо гребти
та проклинають з гробів.

19 червня 1966.

ЦИГАНКА — МАТИ

Циганят сім —
сім тюленів
на долівці.
Щось їдять в маленьких жменях,
лижуть пальці.

Чорна мати на порозі
курить люльку.
Кашель їй години возить
до останнього притулку...

Тут хвороба —
а там діти. . .
Що робити?
Що робити?
Ні,
не хоче розлучитись. . .
Ні,
не вірить. . .
Нащо їй оці таблетки?
На легенях діри?
Все брехня,
усі лікарні!
Люлька гасне,
кров на яснах,
стежка до трупарні. . .

У К Р А Ї Н І

Кохана моя, батьківщино,
хоч стільки минуло вже літ
від хвилі — коли я покинув
обійми твої йдучи в світ —
я ніжність твою материнську
й квітучу дівочу красу
несу від колиски — дитинства
й до гробу таки донесу.

Коріння твої безконечні
мені свіжу лімфу дають,
а сонце твоє так безпечно
веде мене й світить у путь.

Тремчу твоїм горем-сльозами,
радію я щастям твоїм,
а ймення твоє я квітками
вплітаю у пісні, у гімн.
Я син твій, моя Україно,
для тебе співаю, живу,
для тебе аж ген в домовину
дотягну я долю криву.

ВІЗИТ У СЕРЦІ (у Києві)

Бульварами серця пливу я — клітина :
нерідно пульсують, нерідно дзвенять.
Дивлюся в обличчя братів — це вітрини,
в котрих бовваніє ще культу печать.

Стрічаю Тараса : на клапан мітральний
зажурено хилить порите чоло :
« царі-чиряки, їх прориви фатальні
та все лейкомічне оце барахло... »

А після ножа та трансфузій свободи,
ідол самозваний кров довго точив
і нищив найкращі клітини породи
та смілість і честь в ній специфіки вбив ».

На клапані злотім питаю Богдана :
грозить булавою у прірву сторіч...
Несу це питання, як болочу рану,
в аорту могутню, де « учить » Ілліч... »

У мозок чвалаю : в ядрах під корою —
Гулак, Котляревський і Скворода,
та сотні прибитих журбою важкою :
на рідному полі — чужа лобода.

Де ж з рідної плазми вонуки-правнуки?
Чому в ній кишить від гетероклітин?
Бацилів всіляких, та вірусів, коків?
Чому в ній бушує ворожий токсин?

Причальною в петлях — при гемопоезу :
— чи й тут, як у серці, чуже все — кінець?
Під ребрами чую, як розпуки лезо
розпорює нервів-артерій вінець...

* * *

Та ні, ні! Свої тут, свої міліони
гемоліз трансфузій виводять на шлях.
І кожне тільце тут — це вал оборони,
життя організму та ворогофаг.

У РІДНОМУ СЕЛІ

І дім згорів, і ліс полисів,
криниця мохом заросла,
нема хреста, що тут десь висів
на краю рідного села.

Вітаються зі мною й кажуть :
— та я є цей, я цього син. . .
Зайшли туманом мозку пряжі
й давно розвіяв часу млин.

Ось тут є гріб моєї мами,
а там дідів всіх моїх тлінь,
тут церковці скрепіла брама,
де лопухів дрімає тінь.

Ось тут колись малий хлопчина,
в п'янкуму запаху бузку,
співав хвалу « Отця і Сина »
й на дзвонів гойдався шнурку.

Ставом мала « Жаб'ячка » стала,
вклонившись греблі, де був міст,
ржавіє трактор там помалу,
де грав на ребрах смичок-хвіст.

Сміється з пляшки самогонка,
моргає з другої вишняк,
з консервів лин, не ополонки,
і слово щире, як кулак.

Змінилося. . . та після чарки,
можливо й трюх, вернувся час. . .
В орбітах тліли недогарки,
а місяць рідні зорі пас.

21. 6. 1966.

РІЛЬНИКАМ

Я вам біжу з сонцем на зустріч,
я з леготом теплим до вас,
і землю я з вами пліч-о-пліч
орати берусь, бо вже час.

Я з вами держу за чепіги,
я трактори з вами веду,
я з вами готую засіви
і яблуні щеплю в саду.

Я з раннім туманом у лузі
збираю вам квіти рясні,
і з жайворонком в синій смузі
співаю вам щирі пісні.

Я з теплим дощем наші ниви
сльозами любові кроплю,
я з вами від всеї кропиви
полю наше поле, полю.

Я знаю, я вірю теж з вами,
що двигнеться море із ним,
що сонцем всі ми і піснями
зустрінемо дні наших жнив.

ПРОФЕСІЯ

Перед заводом,
в чорнім мундирі
дідусь старенький —
сторож —
пенсія мала.
А перед ним — дівча,
будуча секретарка :
— Моє то перше місце
після матури.
— Життя все перед вами —
молода.
— Боюсь якось,
директор вчора
ганив зачіску мою.
— З професії — голяр.
— А управитель
мої закаблуки.
— Колишній швець.
— А ви, дідусю,
робили що в житті?
— Директором заводу був.

5. 6. 1966.

СВІТИ ЖЕ, ІВАНЕ!

(Іванові М.)

Як двигаю чашу на твоє здоров'я,
то бачу я обрій без меж.
На ньому шнурки журавлів —
далеч ловлять,
а долі — страхіття мереж.
І чую сумну журавлину ту пісню,
ті стогони давні батьків.
А діти у вирій летять,
чужий звісно...
О, ради чиїх це гріхів?

Як двигаю чашу на твоє здоров'я,
то бачу вершини Карпат.
Під ними туман, нужду, безголов'я
та дим із низьких, курних хат.
На них пусті гнізда дівтори-лелеків,
зарослі травою стежки,
і матері в смутку, як зсохлі смереки,
на обрій глядять з-під руки.

* * *

Як двигаю чашу на твоє здоров'я,
то бачу світання ясне
та полум'ям в серці своїм чую корв я
й на обрії щось голосне,
веселе, співуче аж до божевілля :
вертаються діти до гнізд!
Мами втерли сльози, воскресна неділя
кінчає чужий, довгий піст.

Я двигаю чашу : на щастя, на долю,
на світло сидам на путі!
Світи же, Іване, на рідному полю!
Ще темряви досить у нашім житті.

В МУЗЕЮ

У сканзені малім —
музею бардіївським
пишаєсь церква українська —
перлина давнини,
ще від торішньої весни.

Туристи тихо ловлять
пояснення туманні. . .
про нас ніхто не писне слова,
хоч діл оцих прегарних —
ми автори самі,
ми — скромні, незугарні. . .

— Костьолик давній десь з-під Снини —
почуєш на питання.
Та стіни чорні, дерев'яні
луною : « Іже херувими ». . .
Крізь « Царські врата » світло ясне
до темряви століть,
до нашої « Свята святих » :
Звідкіль це ми?
І хто ми власне?
За що?
Чому?
Який наш гріх?

Скоропис древній на іконах
про нашу славу дзвонить,
з іконостаса лицар-Юрій
проколює чужого змія,
а немовлям народ від бурі
заслонює Марія.
Чужі вітри довкола
на наше пруть кадило,
та з хорів дячий голос :
О, « Господи помилуй! »

27. 8. 1967.

ЧУЖИНЕЦЬ

Я — метеор відірваний від рідної планети
в круговороті центрифугальних сил,
лечу й горю в чужинній атмосфері.
Хоч бачить мати мій вогонь,
не всилі вже його згасити,
не в силі знову притягти мене до лона,
Горю і мій вогонь — малий, та ясний, —
несе мій довг до матері-планети. . .

Палить чужинна атмосфера,
за горло давить,
розмелює на порох душу,
мої всі сили, мій талан, мое життя. . .

Я — метеор, один, без друзів і без рідних,
горю завжди чужинцем :
в суспільстві, праці, церкві,
ба навіть між своїми —
мовляв, не народився у Besкидах. . .
І мій вогонь чужий,
і моя праця,
і мій напрям —
в останньому горінні. . .
Свічу на шлях : — чужий, хоч світить!
Даю тепло : — чужий, хоч гріє!
Годую, кажуть : — хліб це наш!
Учу їх : — це не наша мова!
Даю здоров'я : — краще свій би!
Співаю їм : — не наша пісня!
Молюсь за них : не в нашій мові!
Згорю за них : — чужої крові.

.

Я — метеор відірваний від рідної планети
в круговороті центрифугальних сил,
горю в чужинній атмосфері і свічу матері своїй.

11. 9. 1966.

ДАРЕМНО ПЛАЧЕМ

Даремно плачем, нарікаєм,
що кривда — в серці гострий ніж. . .
Не дивно, що зродивсь Агаєв
й м'юзелієру в світ приніс.
Не дивно, бо діалектично :
ми « кавза пессіма » самі;
вже спорадично —
своє зерно в чужому дні.
Не любимо свого ми досить,
не цінимо ні власних жертв;
хоч сіємо — все інший косить,
все інший є нам менажер.
Чуже навчилися ми цінити,
своє під тином десь гние. . .
Як можемо чуже любити,
коли нелюбе нам своє?
Де сто своїх — один чужинець,
всі по-чужому верземо;
бо в нас чужі вже в роті слини,
хоч всі ми власний хліб їмо.

І пульс б'є в тілі по-чужому.
Оце жнива усіх надбань. . .
Закусиш — і наб'єш оскому
від цих безмежних нарікань.

Даремно плачем, нарікаєм. . .
Віддай своєму честь, любов!
І зблідне геть над нашим краєм
та зогние чужий покров.

18. 12. 1966.

ЛЕМКОВІ

Вітром чистим,
запахом срібних ялиць
дихають рідні вершини;
шепотом трав шовкових,
гомоном ясних полонин —
пливе
їхня пісня відвічна...
А над ними —
шумом орлиних крил,
ревом гнівних ведмедів —
крокує час...

.

Час — дідуган
ставив з нужди та сліз загати
біля курних хатин
в Карпатах;
лікував рани сліпотою,
голод — надією,
тугу вінчав піснею ліса,
гнів гасив ударами сокир
на зрубках панських;
всі турботи —
евтаназією надгороджав...

ІБІ ПАТРІЯ — УБІ БЕНЕ?

У крилах олово,
безсилля,
перед очима — ніч...
Ген, без кінця
губиться
шлях...
Як добре було
на Нілю берегах :
Пожива,
тепло
і блакить...

Та щось тремтить,
щось гріє
під крилом.
Це серце п'яне
тугою без краю,
на північ мчить,
до синяви Карпат,
Дністра-Дніпра хоралів,
до рідного стебла...
Ось міць крила,
зів'ялого
в добробуті чужому.

А ви —
з округлим підборіддям,
на теплих Нілю берегах,
й потомки ваші
без туги під крилом...
Для вас гудуть
чужі сирени :
— « ібі патрія — убі бене ».

Весна, 1967.

ЛЮДИНА

(Із « швидкодоріжної » *) та з міста)

Залізний крокодил на рейках,
а перед ним — в стіжку снопи.
В напрузі тріскають петельки...
— Не пхайтесь! чути із товпи.
Кому —
ліктьовий ось бульдозер
промостить шлях у середину,
цей —
гумору високі дози
ще й позад себе кине :
— все за людину! —
В самому гирлі крокодила
ні лисина,
ні сивина,
ані хвороба,
ні безсилість,
ні старість зігнена до дна,
ні жінка — на руках дитина...
Закон сильнішого,
закон тварини...
— Займи місця,
я карти маю!
І грають
з сміхом, прокльонами і криком.
Їм все одно,
що хтось падає від утоми,
що з болю держиться за спину.
Вони сидять.
Ти думаєш :
ненавиджу людину...

* * *

Спинився крокодил залізний
і вrostіч викидні пішли.

СХИЛИВСЯ ДЕНЬ...

(Д-ві В. Пежанському до його 76-ліття)

Схилився день
над сивим зрубом;
на обрії сонце налите
кидає якір
і б'є лобом
до муру мрій розбитих...

Скиглять чайки-роки, як гріх :
пройшли, мов сон,
пройшли, мов міф,
фатаморганою десь щезли...
А на узбіччі дуб кремезний —
здолав вітрам і гураганам,
видержав блискавки і громи...
Залиті соком широкі шрами
п'ють келоїдами дощі осінні,
жиляками —
стирчить коріння,
аж лімфа дуситься,
стагнує;
тремтить пожовклий лист
над сіро корою...
Під нею —
ще пульсує...

О, сонце, сонце,
підожди!
Н Е З А Й Д И !

12 травня 1967.

БЕРІЗКА

(Пам'яті Гани Стикової)

Берізка скривлена, суха —
зломилася
й згоріла у багатті
блідим, тихеньким полум'ям...
Кострубаті —
гілки, без листя і без соку
під зоохлою корою,
вже не дали тепла,
лиш сльози витиснули димом
в найближчих, близьких і знайомих...
Лиш сльози —
що в мокрих шандалах
шкварчали воском...

Невже це ця береза стрункостанна?
Оця красуня із красунь,
котрій вітри-перукарі
чесали коси кучеряві?
Котрій і місяць-залицяльник
від сонця позичав шампунь?
Невже це ця, котрій кору алябастрову
розмріяні пестили зорі?
Котру дощі купали
і без свята?
Котрої соком упивались
джмелі родинні всі
й несмілий дятель?

Оця сама,
що потім своїм віттям
служила віялом рідні,
перед вітрами хоронила
і власну лімфу їм точила
та берегла її у сні. . .

Берізка скривлена, суха —
зломилася
й згоріла у багатті. . .
Рідня прийшла їй честь віддати. . .

28 травня 1967.

ЧЕРЕВИКИ

(Присвячую д-рові Світляні Ч. котра подарувала дівчині з України свої черевички)

Спішилася
з маленькою валізкою в руках,
а очі дзеркальним сонцем
в вітринах крамниць...
З дівочих лиць —
діточий усміх :
— пробачте!
до мене каже.
Чому саме до мене?
А брови вугільним серпком.
Ага, в мене коса на голові
вінком...
— Де ви купили ці гарні черевички?
— В «Луніку», в Новому місті *) —
повні полички.
— Далеко?
— Далеко й до трьох закрито.
— Ох, ніколи мені!
Говорить сумовито,
— автобус відходить за хвилину —
в Україну.
— Подобаються вам? питаю.
— Аж дуже.
— Попробуйте! І тут же!

Ну, добрі?
— Так!
— Лишіть собі їх на ногах!
— А ви?
— Та в ваших.
— Тих старих?
В очах їй радісна волога...
— Спасибі!
— Носіть здорова!
— До побачення! махнула з-під крила...
— До побачення! З ким? Де? Коли?
З власною думкою, що радість принесла.

Кошиці, 7. 8. 1966.

*) Новий квартал Кошиць.

КУЛЬТ, КАЖУТЬ, ЗА НАМИ

Культ, кажуть, за нами...
А що жерці?
А що з жерцями?
Чи перейшли на пантеїзм?
Кому тепер приносять жертви?
Чи не приносять?
Ану,
підіть у гущу, в трясовину,
ану!
Ось жертва культу,
засуджена жерцями
і пересіяна —
на решеті, —
ще блимає,
ще хоче їсти,
аж перейде на той бік врешті...
І ці самі жерці
великодушно
квіток їй тиць тепер
до цирку
розчісують пантер.
Довіря, кажуть, честь,
нагода вчинків героїзму
в ім'я соціалізму...
Жерці регочуться в кулак :
приносять знову в жертву
оцих упертих...
упертих аж до смерті,
до смерті...

Грудень, 1967.

ЗНАЮ Я, ЗНАЮ...

Знаю, я, знаю,
і знаєш ти :
Україна без нас не помре,
але піде, піде до мети.
О, я знаю —
і серце радіє... й болить!
Не загине народ,
не задержиться ані на мить
його путь, —
хоч вся рідна земля, —
всі ми знаєм, —
є просякнута в глиб
кров'ю,
кров'ю рідною й чужою...
Нестрашний вже ні атомний гриб...
Ми, відрізана галузь від пня,
спалахнемо в чужому вогні,
наші діти підуть в чужу путь.
Україна живе,
її слава сягає висот.
Наш народ —
у кипінні життя
йде в майбутність століть
і у зоряну даль,
як казковий титан,
він прямує свій літ.

Я НЕ ЗАВИДУЮ

Я не завидую,
я гратулюю вам.
У вас Монблян —
вже під ногами,
а ваші панорами —
рухливість муравлина :
автомашина,
автомашина;
підметені поля,
ситі корови в огорожі
і рожі, рожі
в парках розлогих;
шампуньом змиті вулиці,
крамниці перепхаті,
і лица перепиті
вином хорошим. . .
Гроші, гроші,
все за гроші!

Я не завидую,
хоч нам іти ще довго. . .
Так, іти —
дослівно : ЙТИ.
У вас не видно пішоходів.
Йду з вами в гори
— автомашиною.

В гірській кав'ярні
— п'ємо чай
(вино лиш за обідом),
слухаєм вітру крізь вікно,
на хвилі дивимося лісу,
на сонце, як тріпоче крильцями
на снігових хребтах,
заплатимо,
сядемо знов в автомашину —
вдоволені, що побували —
на вершинах. . .
Я не завидую,
хоч я мурашкою малою,
із міліонами таких,
ще тільки під горою. . .
Я тільки жалую,
що народився трохи скоро,
що —
не стану
на самому шпилі —
нашого Монбляну.

Женева, вересень 1967.

Б. І. АНТОНИЧЕВИ

(До тридцятьліття від смерті поета)

*Спочине серце під крилатим кленом
і тільки пісня вільна, сміла
ітиме далі вже без мене.*

Антонич

Твої пісні,
безсмертно юні,
гудуть вітрами молодими,
на віттях гойдаються клена,
смерековим пахучим димом
цвітуть,
сміються місяцем в криниці,
трембітою тремтять
на горах,
лікують біль на серці хворім
мастю
з бальзаму і живиці...

.

Без тебе, кажеш, йтимуть далі?
але з твоїми
перстнями душевних ядер,
а в них нуклонами міцними
слова —
в барвистім маскарадї...

.

Ми жаль,
ми біль
несемо над могилу
і скаргу —
проти медицини :
з ракидами на Кохову бацилу
спізналися
і Ваксман,
і Леман. . .

.

Ми садимо
під хрест твій березовий
терпкі докори,
погноєні стрептоміцином. . .
Чому погас ти метеором,
ти, Лемківщини сину?
Твої пісні —
ці юності перстені —
дзвенять,
летять,
несуть —
всім поколінням
— сонце
з твоєї кишені.

МІСТО ДОРОГЕ

« Тернопіль » —
бачу на таблиці
і серце —
рибою у сітці,
рекорд —
систола наганя.
Біжать роки у напрямі —
ретур :
і кучеряве хлопчення
з книжками під пахвою
скрепоче попід мур
діравим черевиком.
Чавунна лява —
в жил вузлі,
в очах —
блакитна даль,
шапчина синя —
на чолі,
і мрії — сам кришталь.

.

Тернопіль, місто дороге,
невже це ти?
По чім пізнати?
Нові доми, чудові парки
і сонце в озері з дітьми. . .

Ага, камінні плити
на вулиці з вокзалу —
нерозбиті. . .
Ці здолали
удари всіх чужих чобіт. . .
А де гімназія?
Подвіря лиш осталося. . .
О, мрії зоряні, що тут родились,
котрі з вас здійснились?
.
З моїми мріями та сином
по озері човен пливе :
старе бульбашкою резплилось
і виросло нове.

24. 8. 1966.

ПАТРІОТИ

Я знаю патріотів
з вогненними словами,
з вагонами турбот
за народ;
з програмами
найкращими у світі
на все —

без різниці.

А критика —

лиття

розпаленої криці,
глибока і обширна;
та лиш з кута,
з-поза куліс,
бо все якось болить їх спина,
як треба руку приложить,
щоб потиснути рідний віз. . .

Пожежа їхньої турботи
та їхнього патріотизму —
беж воску гнотик —
вмирає там, де треба дати —
с о т и к .

3. 9. 1967.

В ТЮРМІ

Їжаться ночі
на тухлій соломі,
дзвоняць ключами —
на варті;
кривляться ранки —
у крижоломі,
і карбуються дні —
на міокарді.

Пережовую мрії колишні
та сную з них нові посторонки :
і на гойдалку в саду затишнім,
де чекають мене мої доньки,
і коневі з крилом, без вуздечки :
ми крізь ґрати таки перелетим
та розтопим усі суперечки
між дітьми батьківщини
й планети.

А Р Е Ш Т

« В ім'я республіки », мовляв. . .
Тріщать суглоби —

в лянцюгах. . .

— Злочинець?

— Кожен антипод!

Трясется жах —

в очах дружини,
світяться сльози у дітей;

а потім :

стусани, машина,
ціанотичний сацердот,
тюрма, лахміття
і жандарм —
силує допит,

як злий тактик. . .

Та потім в їжі седатива,
велика доза атарактик :

безвільність,
слабкість
і дрімоти. . .

Мета єдина :

спокій,
сон. . .

Жандарм в тріюмфі
сипле анекдоти. . .

Закон. . .

Т Ю Р М А

Двері залізні без клямки,
клапоть блакиті у ґратах,
думка — у воздусі замки,
дійсність — сторожа проклята.

Міряю вічність на чотках,
слухаю кроків пантери. . .
На стіну : довга-коротка. . .
блимає « юда » на дверях.

Брязкіт ключів : — стодванадцять!
Тягнуть на вислух за ковнір. . .
— Долі ручник! Тремтять пальці,
очі сліплять стоватовні.

— Так то було, не інакше!
Знаємо все, підпишіть то!
За громовим — голос м'якший,
наче тргічне лібретто.

— Не признається? Заритий
ворог наш в ньому все дише.
Тут, у тюрмі буде гнити
аж протокол нам підпише.

Темрява знову, прокльони,
замки, сінник і « параска ». . .
Правді нема перепони,
все перейшло, наче казка.

З М І С Т

	Стор.
Привіт весні	5
В твоїх очах	6
Знову травень	7
Травень	8
Ніч травнева	9
В петлі кохання	11
Душа знов мрії розпліта	13
Усім жінкам	14
Із дроздом	15
У світі почуття	16
У джунглі моїй	18
Дуель	19
Ядерний реактор	20
Нехай шумлять ще довгі літа	21
Моїй дорогій мамі	22
В чужому вихрі — рідний легіт	24
Рубеола	25
Лікар і смерть	26
Нічна готовість	27
Пацієнт	28
Лікар — батько	29
Перед абортom	30
Гімн убитих фетусів	31
Циганка — мати	32
Україні	33
Візит у серці	34
У рідному селі	36
	69

Рільникам	37
Професія	38
Світи же Іване!	39
В музею	40
Чужинець	42
Даремно плачем	44
Лемкові	45
Ібі патрія — убі бене	47
Людина	48
Схилився день	50
Берізка	51
Черевики	53
Культ, кажуть, за нами	55
Знаю я, знаю. . .	56
Я не завидую	57
Б. І. Антоничеві	59
Місто дороге	61
Патріоти	63
Errare humanum est	64
В тюрмі	65
Арешт	66
Тюрма	67

